

CONVO

KNNV afdeling Utrecht

Voorjaar 2026

ALV 2026

Groen Erfgoed in het Maximapark

Afdelingsweekend Eikhold

Heel veel activiteiten

Goed nieuws

Vaak hoor je dat het niet goed gaat met de natuur, maar soms is er goed nieuws. Recent verschenen twee berichten om blij van te worden.

De gemeenteraad van Utrecht heeft op 18 december 2025 besloten om de rechten van de natuur officieel te erkennen. Daarmee spreekt de raad uit dat niet-menselijk leven — planten, dieren, ecosystemen — eigen belangen heeft die moeten worden meegewogen in beleid en besluitvorming. Het was een voorstel van de Partij van de Dieren. Het besluit is vooral principieel en richtinggevend. Zo moet bij nieuwe plannen (bijv. bouw, infrastructuur, groenbeheer) expliciet worden afgewogen wat de gevolgen zijn voor ecosystemen. Hoe groot de invloed van dit besluit in de praktijk is, moet nog blijken. In ieder geval is de juiste toon gezet.

Een ander heuglijk feit is dat de Tweede Kamer op 27 januari 2026 heeft besloten dat de verbreding van de A27 bij Amelisweerd niet doorgaat. Een meerderheid stemde die dag vóór een motie van GroenLinks/PvdA die het kabinet oproept het bestaande Tracébesluit in te trekken en te kiezen voor een alternatief plan waarbij het bos behouden blijft. Een nieuwe Kamer, een nieuw geluid. De grote inzet van de organisaties als Vrienden van Amelisweerd, Kerngroep Ring Utrecht en Amelisweerd Niet Geasfalteerd is hiermee beloond.

Is er verband tussen het ene goede nieuws en het andere? Ja en nee. Overeenkomstig is dat beide besluiten tot stand zijn gekomen dankzij jarenlang pleiten voor behoud en bescherming van de natuur. Verschil is dat bij het afzien van verbreding van de A27 geldt een grote rol heeft gespeeld. Realisatie zou 500 miljoen meer kosten dan begroot. Infrastructuur versus natuur: natuur kost het minst. Nu nog GroenRechts ervan overtuigen dat natuur ook nog het meeste waard is.

Mens en natuur hebben gelijke rechten.

afbeelding: CoPilot

Voorpagina: Bostulp

foto: Maarten Drost

Inhoud

- 2 Goed Nieuws
- 3 ALV 2026
- 7 Broedvogeltelling Beukenburg
- 8 Groen Erfgoed in het Maximapark
- 11 Afdelingsweekend Eikhoud
- 12 Activiteiten afgelopen periode
- 14 Activiteiten komende periode
- 16 Activiteiten in Vogelvlucht

De afdeling Utrecht (1902) omvat de gemeenten Utrecht, De Bilt, Houten, IJsselstein, Stichtse Vecht, Nieuwegein en Vijfheerenlanden
Voorzitter: Frans Coolen;
voorzitter@utrecht.knnv.nl
Secretaris: Paul Raadschelders;
secretaris@utrecht.knnv.nl
Ledenadministratie: Paul Raadschelders;
ledenadministratie@utrecht.knnv.nl
Penningmeester: Yvonne van Putten;
penningmeester@utrecht.knnv.nl
Natuurhistorisch secretaris: Petra Jansen;
activiteiten@utrecht.knnv.nl
Webmaster: Cockie Streng;
webmaster@utrecht.knnv.nl
Redactie: Paul Damoiseaux;
convo@utrecht.knnv.nl
Plantenwerkgroep: Richard Janzen;
plantenwerkgroep@utrecht.knnv.nl
Vogelwerkgroep: Menko Vlaardingebroek;
vogelwerkgroep@utrecht.knnv.nl
Erelid:
Mevr. P. Bouwmeester-Bels
Dhr. Richard Janzen
Website: www.utrecht.knnv.nl

ALV 2026

door Paul Raadschelders

Dinsdag 31 maart 2026

Stadsboerderij Griftsteede, Van Swindenstraat 129

Aanvang: 19:30 uur

De leden worden van harte uitgenodigd om aan de Algemene Ledenvergadering deel te nemen.

Na de pauze zal Frans Coolen 'Eeuwige bossen' presenteren, een documentaire van Jan Ketelaars (in samenwerking met Bert Maes) over het beheer en behoud van de bedreigde inheemse bossen van Nederland.

Agenda

1. Opening en vaststellen agenda

2. Notulen vaststellen van de ALV 2025

Deze notulen zijn gepubliceerd in de zomereditie 2025 van de CONVO, in te zien en te downloaden op onze website:

utrecht.knnv.nl/kennisbank/convo/

3. Mededelingen

Bomenboek ter gelegenheid van het 125-jarig jubileum in 2027

4. Jaarverslagen

(algemeen, jaarrekening/begroting, activiteitenoverzicht, plantenwerkgroep, vogelwerkgroep)

5. Vaststellen ledencontributie 2027

6. Kascontrolecommissie

Martin van Genderen en Herman Verschuren)

7. Benoemen kascontrolecommissie 2027

8. Samenstelling bestuur

Frans Coolen (voorzitter) en Cockie Streng (bestuurslid) zijn statutair aftredend; beiden stellen zich herkiesbaar voor een nieuwe bestuursperiode van drie jaar

9. Organisatie jubileumviering 2027

10. Afdelingsweekend 5-6-7 juni

11. Rondvraag en sluiting

PAUZE

Presentatie van de informatieve documentaire Eeuwige Bossen (trailer: [//vimeo.com/923432341?fl=pl&fe=sh](https://vimeo.com/923432341?fl=pl&fe=sh))

Jaarverslag 2025 van KNNV afdeling Utrecht

Opsteller: Paul Raadschelders

Het jaarverslag bestaat uit 4 delen: een algemeen deel, een financieel deel, een activiteitenoverzicht en de jaarverslagen van de werkgroepen.

1. Algemeen deel

Ledenadministratie

We zijn het 2025 begonnen met 181 leden; we zijn dat jaar geëindigd met 190 leden (waarvan 15 huisgenootleden), 15 nieuwe leden, 5 schorsingen en 1 verhuisd lid.

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is gewijzigd: Petra Jansen heeft de functie van natuurhistorisch secretaris overgenomen van Renee Lommen. Het bestuur bestaat verder uit Frans Coolen (voorzitter), Paul Raadschelders (secretaris, ledenadministratie), Yvonne van Putten (penningmeester) en Cockie Streng (bestuurslid, webmaster). Frans Coolen en Cockie Streng zijn volgens het aftredingsschema aftredend in 2026.

Het bestuur is regulier 4x bij elkaar geweest. Naast de gebruikelijke onderwerpen (zoals activiteiten, Nieuwsbrief en CONVO, jaarlijkse afdelingsweekend, jaarrekening en begroting) werd speciaal aandacht besteed aan het aanvragen van de ANBI-status. Uit overleg met de Belastingdienst bleek dat onze – onlangs aangepaste – statuten niet voldeden aan de eisen. Opnieuw was wijziging nodig. Op de kortst mogelijke termijn werden de twee vereiste ALV'en georganiseerd. Een uitgebreid Meerjarenbeleidsplan 2025 – 2030 moest worden opgesteld; zie op onze website utrecht.knnv.nl/anbi/. En het is gelukt: per 17 juli 2025 werd met medewerking van de notaris en de Belastingdienst de ANBI-status verkregen. Daarmee zijn giften fiscaal aftrekbaar. Het bestuur nodigt iedereen uit om te doneren, zodat we een prachtig Jubileum Bomenboek kunnen uitgeven (zie voor het rekeningnummer rechtsonder op de de achterzijde van de CONVO).

Eind van het jaar speelde de overdracht van de afdelingstelescoop. Leo Thijssen wilde na vele jaren beheerder te zijn geweest het beheer overdragen. Ton Goes was bereid om het beheer over te nemen. Bij de overdracht bleek de telescoop niet goed te werken en bleek niet meer te repareren. Na overleg met vogelwerkgroep en activiteitencommissie bleek weinig behoefte te zijn aan het lenen van een telescoop, en besloot het bestuur om geen nieuwe aan te schaffen.

Publiciteit

De publiciteit werd verzorgd door Paul Raadschelders (redactie Nieuwsbrief), Paul Damoiseaux (redactie CONVO) en Cockie Streng (webmaster). Er zijn 12 digitale Nieuwsbrieven en 4 CONVO's verstuurd. Het landelijk bureau is in de loop van 2025 overgestapt naar een andere provider/applicatie. Als gevolg daarvan werd de Nieuwsbrief niet meer opgemaakt en verzonden via Gmail, maar volgens deze nieuwe applicatie, gekoppeld aan het ledensysteem Procurios. Deze nieuwe opzet biedt meer mogelijkheden en vereenvoudigt het verzenden aanzienlijk.

Jubileumboek

Wat het Jubileum Bomenboek betreft: redactieleden Frans Coolen en Madeline Tellegen hebben flinke vorderingen gemaakt met het realiseren van het boek. Eind 2025 is ongeveer 70% van het totaal aantal hoofdstukken (ca. 45) gereed. Hoofdstukken zijn zowel geschreven door de redactie als door overige auteurs. Een aantal hoofdstukken is gebaseerd op interviews met deskundigen. Caroline Meijer heeft een groot aantal hoofdstukken geredigeerd. Inmiddels is Pictures Publishers als uitgever geselecteerd. Yvonne van Putten en Frans Coolen hebben gewerkt aan de sponsoring. Eind 2025 is ongeveer € 4.300 binnengehaald. Dit is een mooi bedrag, maar nog niet toereikend om de kosten te dekken.

2. Financieel deel

Baten	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Uitgaven	Rekening 2025	Begroting 2025	Begroting 2026
Rente	€ 143,23	€ 125,00	€ 190,00	Bestuurskosten	€ 59,02	€ 125,00	€ 100,00
				Bankkosten	€ 433,83	€ 350,00	€ 250,00
				Convo printen / verzenden	€ 1.687,31	€ 1.650,00	€ 1.700,00
Contributie	€ 8.128,90	€ 5.000,00	€ 5.800,00	Afdracht hooftbestuur	€ 4.956,48	€ 4.700,00	€ 5.000,00
Afdelings weekend	€ 3.155,00	pm	€ 2.500,00	Afdelingsweekend	€ 3.148,81		€ 2.500,00
				Plantenwerkgroep	€ -	€ 75,00	€ 100,00
				Vogelwerkgroep	€ -	€ 25,00	€ 25,00
Beitig saldo plantencursus	€ 863,90	€ 750,00	€ 1.375,00	Lezingen excursies	€ 355,00	€ 150,00	€ 350,00
Winst boekenbestelservice	€ 189,48	€ 200,00	€ 200,00	Productie Bomenboek	€ -	€ 1.000,00	€ 500,00
Inkomsten Bomenboek	€ 4.335,00	€ 1.000,00	€ 1.500,00				
Totaal	€ 14.845,71	€ 8.075,00	€ 12.525,00	Totaal	€ 10.841,25	€ 8.075,00	€ 10.525,00
Resultaat (negatief is verlies)	€ 4.204,46	€ -	€ 2.000,00				

Jaarrekening 2025 KNNV afdeling Utrecht

Resultaatrekening 2025

Inkomsten: We sluiten het jaar af met een flink positief saldo vanwege gewonnen subsidies en donaties voor het Bomenboek. Zonder deze inkomsten is er helaas sprake van een klein verlies van ca 130 euro. Tegenover hogere inkomsten uit contributies, de opbrengst van de plantencursus en de verkoop van boeken stonden hogere kosten voor lezingen en excursies, de afdracht en bankkosten.

Jubileum bomenboek: Het is gelukt om diverse subsidies en donaties te werven voor de productie van het Bomenboek. De kosten voor het boek komen pas in 2026 en 2027. Het geld is zolang op de ASN-spaarrekening gezet, zodat het in de tussentijd ook wat rente opbrengt.

Uitgaven: We openden dit jaar een rekening bij de Regiobank (nu ASN) met als doel de zakelijke ING-rekening op te heffen. Dat gaf in 2025 een periode dubbele bankkosten. De bankkosten

bij de Regiobank (ASN) zijn voor ons lager dan voorheen bij de ING.

Een nieuwe post op de begroting is het afdelingsweekend. Deze activiteit was in 2025 kostendekkend, dat wil zeggen dat de kosten voor het weekend worden betaald uit de bijdrage van de deelnemers.

Begroting 2026

In 2026 wordt voor de derde keer de cursus 'Wilde planten determineren' gegeven, in samenwerking met FLORON. Dit levert extra inkomsten voor de afdeling op waardoor de begroting voor 2026 een overschot heeft. Deze winst zal besteed worden aan de uitgave van het jubileum bomenboek.

De afdracht aan de landelijke KNNV bedraagt 27,25 euro per gewoon lid. Dit is een grote kostenpost, maar levert de afdeling en onze leden ook veel op. Denk aan de centrale ledenadministratie, het nieuwsbriefsysteem, 4x per jaar het landelijk ledenblad Natura, een goed werkende website, studiedagen en symposia en diverse samenwerkingsprojecten. Per lid houden we 10 euro over voor het organiseren van excursies en lezingen, het uitgeven van de CONVO en bank- en bestuurskosten. De kosten voor het jubileum bomenboek zullen gefinancierd worden uit subsidies, donaties en uit de eigen reserve.

ANBI status

In 2025 ontvingen we als KNNV afdeling de ANBI-status. Dat maakt schenken aan de afdeling fiscaal aantrekkelijker en maakt het mogelijk om belastingvrij giften en legaten te ontvangen. Overweeg bijvoorbeeld een donatie aan het jubileum bomenboek. Uw gift is aftrekbaar voor de belastingen.

Activa / Bezittingen	1 januari 2025	1 januari 2026
ASN zakelijke spaarrekening	€ 10.221,37	€ 14.321,04
ING zakelijke rekening	€ 5.840,83	€ 160,31
Regiobank V&S rekening		€ 751,08
Afdelingsweekend lopend jaar reeds betaald	€ 869,30	€ 351,05
Totaal	€ 16.931,50	€ 15.583,48
Passiva / Schulden en eigen vermogen	1 januari 2025	1 januari 2026
Contributie reeds ontvangen	€ 4.271,50	€ 150,00
Afdelingsweekend lopend jaar reeds ontvangen	€ 1.015,00	
Plantencursus 2025 reeds ontvangen	€ 416,00	
	Nog te betalen	Nog te betalen
Algemene reservering weekend	€ 148,99	€ 104,18
Afwikkeling van Zanen voucher	€ 278,84	€ 278,84
Reservering Jubileum Bomenboek uit fondsen		€ 4.335,00
Reservering Jubileum Bomenboek uit eigen vermogen		€ 2.000
Eigen vermogen	€ 10.801,17	€ 4.511,00
Exploitatieresultaat	-552,14	€ 4.204,46
Totaal	€ 16.931,50	€ 15.583,48

Balans 2025 KNNV afdeling Utrecht

Balans

Het exploitatieresultaat van 4204,46 euro is ontstaan door subsidies en donaties voor het jubileum bomenboek. De fondswerping voor dit project gaat ook in 2026 door. De grootste kostenpost voor het Bomenboek is de eigen bijdrage die we betalen aan de uitgever van het boek. Deze uitgave staat pas voor begin 2027 gepland.

Het streven is om de contributies, bijdragen voor afdelingsweek-end en de plantencursus in het lopende jaar te ontvangen, dus zo min mogelijk te werken met vooruitbetaalde bedragen in het voorafgaande jaar.

Op de balans staat nog een kleine reservering voor het afdelings-weekend, het geld is afkomstig uit een overschot ontstaan in 2022. Ook staat nog een bedrag gereserveerd voor het afwickelen van een Ger van Zanen voucher uit 2021.

Contributie 2027		
	2026	2027
hoofdlid	€ 37,50	€ 38,75
huisgenootlid	€ 16,50	€ 17,00
jeugdlid	€ 23,00	€ 23,75
CONVO	€ 15,50	€ 16,00

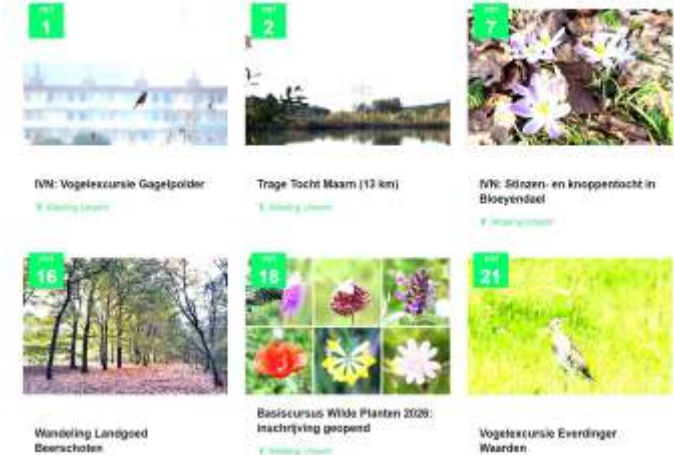
Contributie 2027

De contributie wordt jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd. De inflatie over 2025 was 3,3%. Het voorstel is om de contributie voor 2027 met 3,3% te verhogen. Met ingang van 2026 is er nog maar één contributiebedrag, zie de tabel. Door het versturen van betaalverzoeken per e-mail betaalt vrijwel iedereen op tijd.

3. Activiteitenoverzicht 2025

Activiteitencommissie

De Activiteitencommissie is in nieuwe samenstelling (Petra Jansen, Nine Ebben en Caroline Meijer) voortvarend van start gegaan en heeft diverse activiteiten georganiseerd. Renee Lommen, Lia Oosterwaal en Nel van Meijeren organiseerden de excursies op de 1e en 3e maandag van de maand.

Activiteiten in Vogelvlucht

- 8 maart: Vogelexcursie Landje van Geijssel en Waverhoek
- 15 april: ALV en presentatie documentaire 'Vergeten leven'
- 16 april: Biodiversiteit in de stad, lezing
- 17 mei: BioBlitz in Haarzuilens, planteninventarisatie
- 10 juni: Rondleiding De Wilgenhof
- 15 juni: Binnenveldse Hooilanden
- 25 juni: Libellen en vlinders, lezing
- 2 augustus: De Moerputten
- 17 augustus: Stormpad Breeveen
- 20 september: Elster Buitenwaarden
- 1 oktober: Evolutie en biologie van planten, lezing
- 25 oktober: Paddenstoelenexcursie Niënhof
- 23 november: Vogelexcursie Oostvaardersplassen
- Bij de lezingen waren 12-30 personen aanwezig; de excursies waren altijd volgeboekt, d.w.z. 16 of 18 deelnemers.

Maandagse wandelingen

- 17 maart: Stinzenplanten Gunterstein
- 7 april: Utrechtpad etappe 7
- 19 mei: Fietstocht Bethunepolder
- 23 juni: Soesterveen
- 26 juli: De Moerputten
- 6 oktober: Utrechtpad, Baarn-Hollandsche Rading
- 20 oktober: Wandeling Sandwijk
- 3 november: Utrechtpad, etappe Hollandsche Rading-Maarssen
- 17 november: Wandeling Landgoed Oostbroek
- 1 december: Utrechtpad, Maarssen-Dom in Utrecht
- 20 december: Winterwandeling Stoetwegenpad

Afdelingsweekend Winterswijk 20-22 juni

We verbleven in de groepsaccomodatie Lutje Kössink. Na aankomst werd er een wandeling gemaakt langs de Ratumse beek. Zaterdag gidste Gerda Beverdam van IVN/KNNV Oost-Achterhoek ons naar het Nonnenven en de Borkense Baan. Kevin Collins (secretaris KNNV-Regio Enschede; werkgroep Vleermuizendorp) gaf 's avonds een lezing over vleermuizen met aansluitend een nachtelijke speurtocht. Het weekend werd zondagochtend afgesloten met een flinke wandeling door Het Woold met gids Freek Deunk, vrijwilliger bij VVV Winterswijk. Paul Damoiseaux, Paul Raadschelders en Yvonne van Putten zijn bereid gevonden om in 2026 opnieuw een weekend te organiseren op 5, 6 en 7 juni. De locatie is al gereserveerd: het Natuurvriendenhuis Eikhold in Heerlen.

4. Jaarverslagen van de werkgroepen

Plantenwerkgroep (PWG)

Activiteiten

30 januari: Jaarvergadering PWG in het stadskantoor (13 personen).
Op deze vergadering werd teruggekeken op de activiteiten van 2024. De activiteiten voor 2025 werden besproken. In het tweede deel vertelde Frans Coolen over het aanstaande lustrum en het lustrumbomenboek dat hij samen met anderen aan het maken is. Hij deed daarbij een oproep aan iedereen om materiaal voor dit boek te leveren.

10 mei: Excursie naar het Bert Bospad (26 personen).
Deze excursie was samen met de deelnemers van de determinatiecursus voor beginners. In groepen werd door het gebied gewandeld. Elke groep bestond uit PWG-leden met cursisten van de plantencursus. Elke groep heeft een soortenlijst gemaakt. In het totaal werden 113 soorten gevonden.

18 mei: Inventarisatie van de oever van een sloot in Gunterstein (4 personen).
Op verzoek van Maarten Drost is de oever van een sloot geïnventariseerd als nulmeting. De overliggende oever was net ingericht als natuurvriendelijke oever in opdracht van de boer Max van Tilburg. Er werd op twee manieren geïnventariseerd. De ene was op de gebruikelijke manier met de Tansley-methode de andere met de oeverindex-methode van FLORON. De Tansley-methode leverde 48 soorten op, de Oeverindex 18 soorten.

25 mei: Excursie Plantage Willem III (25 personen).
Deze was samen met de deelnemers van de plantencursus voor beginners. De groep was ook deze keer zo groot, dat we in een paar groepen, PWG-leden en cursisten gemengd, door het natuurgebied hebben gelopen. Elke groep heeft een soortenlijst gemaakt. In het totaal hebben we 113 soorten gevonden.

31 mei: Inventarisatie Zoudenbalch (5 personen).
In het bloemrijke veldje langs de Kromme Rijn vonden wij 97 soorten, ongeveer evenveel als voorgaande jaren. De vegetatie is vrij stabiel.

5 juni: Inventarisatie 'Paardenwei' bij het Ford Blauwkapel (7 personen).
Dit gebiedje is tot ca. 2024 beheerd als paardenwei. Daarna lijkt het niet meer gemaaid of beweid te zijn. De gemeente Utrecht wil in samenwerking met de Stichting Landschapsbeheer Vleuten-De Meern de wei zo gaan beheren dat de natuurwaarde wordt verhoogd. In het totaal zijn 72 soorten gevonden. Op het terrein woonden een paar mensen illegaal. Wat er nu met het terrein gaat gebeuren, is nog onbekend.

14 en 22 juni: Inventarisatie van het hooilandje langs de Reactorweg (6 personen).
Het is de derde keer dat we dit gebied inventariseren. Het gebied is zo groot en toch ook verschillend, zodat we het in twee delen inventariseren. In gebied 1 vonden wij 107 soorten op 14 juni. In gebied 2 op 22 juni 128 soorten.

28 juni: Kilometerhok Nieuwegein (5 personen).
Het kilometerhok ligt midden in Nieuwegein, een echt stadshok. In het totaal vonden we 25 soorten.

6, 13 en 17 juli: Inventarisatie van hooilandje De Tol (13 personen).
Het hooilandje De Tol bestaat uit 13 gebieden die elk afzonderlijk geïnventariseerd werden. Het aantal soorten per gebied varieert van 35 tot 73. Het aantal soorten is niet uitzonderlijk hoog, maar veel soorten zijn in de stad bijzonder zoals Rietorchis, Moeraswespenorchis, Bevertjes, Ruige leeuwentand, Heggendoornzaad, Donzige klit.

23 augustus: Excursie Leersumse Veld (9 personen).
Wij vonden hier 125 soorten.

6 september: Excursie Bossenwaard Nieuwegein (19 personen).
Deze excursie was samen met de deelnemers van de determinatiecursus voor beginners. In groepen werd door het gebied gewandeld. Elke groep bestond uit PWG-leden met cursisten van de determinatiecursus. In het totaal hebben we 103 soorten gevonden.

13 september: Inventarisatie van de muur om de Sterrenwacht Sonnenborgh (7 personen).
De muur is zo groot dat we deze in vier transecten hebben geïnventariseerd. De soorten hebben we in drie groepen verdeeld. Gewenste soorten die voornamelijk op muren groeien en/of min of meer zeldzaam zijn. Ongewenste soorten die de structuur van de muur aantasten met hun wortels. En overige soorten die de muur niet aantasten en die niet specifiek op muren groeien.

6 november: determinatieavond (9 personen).
We hebben geoefend met determineren op soorten uit verschillende families o.a. de schermbloemenfamilie en de duizendknoopfamilie met gebruik van de Heukels- en de Eggelte-flora. Bij gedroogde planten moet je extra goed kijken naar de kenmerken en extra goed in de flora's lezen.

27 december: Eindejaars Plantenjacht (15 personen).
De slotactiviteit was de Eindejaars Plantenjacht van FLORON. Rond Grifsteede en in de Wijk Witte Vrouwen hebben we 31 bloeiende 'wilde planten' gevonden. Na afloop hebben we nog heerlijk wat gedronken in Grifsteede die gelukkig open was.

Plantencursus 2025

Na het succes van de cursus in voorgaande jaren is in 2025 de cursus in samenwerking met FLORON opnieuw gegeven door Richard Janzen, Martin van Genderen, Tiny Scholtens en Frans Coolen. Er waren 20 deelnemers. In 2026 zal de cursus opnieuw worden gegeven.

Vogelwerkgroep (VWG)

De vogelwerkgroep heeft in 2025 voor het Utrechts Landschap een broedvogelinventarisatie (BMP-A) uitgevoerd op Beukenburg (bij Groenekan). Er zijn zeven ochtend-excursies geweest en twee avond-excursies. Het aantal deelnemers varieerde van drie tot vijf.

Broedvogeltelling 2025

Beukenburg

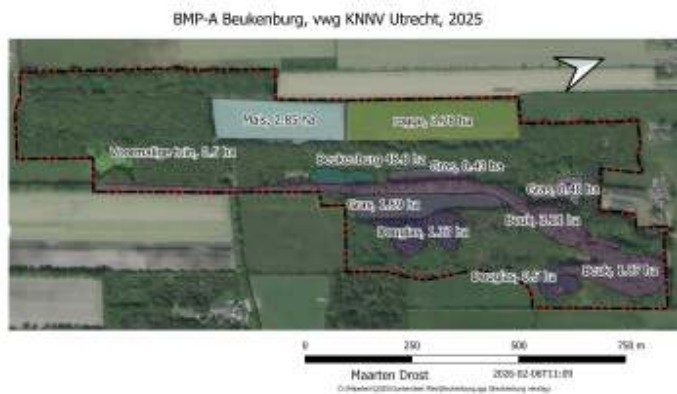
door: Menko Vlaardingebroek en Maarten Drost

Inleiding

In het voorjaar van 2025 heeft de vogelwerkgroep van de afdeling Utrecht van de KNNV een broedvogelmonitoring (BMP-A) uitgevoerd op het landgoed Beukenburg, tussen Bilthoven en Groenekan. Hier hebben Maarten Drost, Jan Fransen, Renée Lommen, Leo Thijssen, Grietje Vlasma en Menko Vlaardingebroek aan deelgenomen. Er is negen keer geteld. Dit artikel geeft een overzicht van het resultaat van de tellingen.

Gebied

Beukenburg is een landgoed op de grens van de Utrechtse Heuvelrug en het Utrechtse veenweidegebied. Het bestaat uit ongeveer 85 ha bos en 100 ha landbouwgrond. Aan het begin van de twintigste eeuw stond er een landhuis met Engelse landschapstuin. Het landhuis is in 1925 afgebroken en op de plek waar het stond is later een modern huis gebouwd. Aan de zuidzijde van het landgoed is in 1934 een jachtpaviljoen gebouwd, dat later dienst deed als verpleeghuis en asielzoekerscentrum en in 2008 afgebroken is. Van de boerderijen die vroeger op het landgoed stonden is er nog één over (*).

De telling heeft plaatsgevonden op een deel van het landgoed dat voornamelijk uit bos bestaat (zie kaart). Het gebied waar geteld is beslaat 48,8 ha, waarvan 38,8 ha bos. Het bos is grotendeels in de negentiende en twintigste eeuw geplant voor de houtproductie en bestaat vooral uit Eik, maar er zijn ook percelen Beuk, Den, Lariks, Douglas- en Fijnspar, en hier en daar groeien Esdoorn en Berk. Het bos kan waarschijnlijk gekarakteriseerd worden als 'Oud bos in Midden-Nederland' volgens het boek Nederlandse Vogels in hun Domein (ISBN: 9789050117999). Hiervan is de verwachte broedvogeldichtheid bekend. Het telgebied omvat ook twee akkers (Rogge en Mais) en twee stukken grasland, maar daar hebben geen vogels gebroed. De akkers worden wel gebruikt om te foerageren, o.a. door Boomleeuwen, Kraaien, Duiven, Dassen en Reeën.

Tellingen

We hebben negen keer geteld: op 19 maart (6:15 uur), 2 april (6:40 uur), 5 april (20:45 uur), 16 april (6:15 uur), 30 april

(5:40 uur), 10 mei (22:00 uur), 14 mei (5:13 uur), 28 mei (5:00 uur) en 11 juni (4:50 uur). Een inventarisatie bij zonsopgang duurde meestal zo'n drie en een half uur, soms korter, soms iets langer. Bij de nachtelijke wandelingen liepen we een andere route om de Dassen niet te verstoren. Deze inventarisaties duurden veel korter, ongeveer anderhalf uur.

Broedvogels

Alle waarnemingen zijn (met een broedcode) ingevoerd in het portaal van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd en het aantal territoria per soort is door het programma Autocluster berekend. Van de volgende soorten is er minstens één territorium vastgesteld of werden er tenminste 3 verwacht:

naam	geteld	per 100 ha	Rode Lijst	verwacht	ratio
Holenduif	2	4,1		0,6	
Houtduif	2	4,1		3,8	0,53
Havik	1	2		<0,2	
Buizerd	1	2		<0,2	
Bosuil	2	4,1		<0,2	
Kleine bonte specht	2	4,1		0,7	
Grote bonte specht	11	22,5		7,7	1,43
Zwarte specht	1	2		<0,2	
Groene specht	1	2		<0,2	
Gaai	4	8,2		2,0	2,01
Pimpelmees	16	32,8		10,3	1,55
Koolmees	12	24,6		12,9	0,93
Staartmees	1	2		0,5	
Zwarte Mees	0			4,1	0,00
Tijftjaf	22	45,1		6,9	3,17
Spotvogel	1	2	gevoelig	<0,2	
Fitis	0			4,0	0,00
Zwartkop	21	43		12,5	1,68
Tuinfluit	3	6,1		0,2	12,30
Goudhaan	3	6,1		9,5	0,32
Winterkoning	18	36,9		13,6	1,32
Boomklever	4	8,2		5,4	0,75
Boomkruiper	10	20,5		9,2	1,09
Zanglijster	9	18,4		7,1	1,27
Grote lijster	2	4,1	kwetsbaar	0,3	
Merel	11	22,5		17,1	0,64
Gauwe vliegenvanger	1	2	gevoelig	<0,2	
Roodborst	20	41		23,4	0,85
Gekraagde roodstaart	1	2		0,5	
Heggenmus	1	2		0,6	
Boompieper	4	8,2		1,7	2,32
Vink	28	57,4		17,6	1,59
Appelvink	1	2		3,3	0,30
	216			175,6	
			voor alle vogels	190,7	

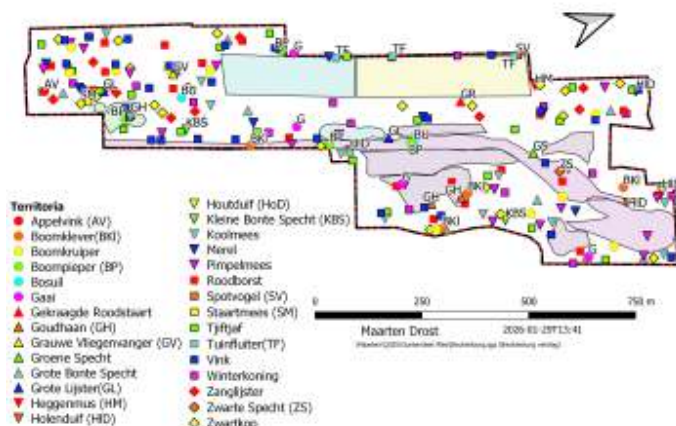
Aankomst trekvogels. De meeste vogels waren bij de eerste of tweede telling al aanwezig. Trekvogels die pas later gearriveerd zijn, zijn Tuinfluiter (30 april), Grauwe vliegenvanger (14 mei) en Spotvogel (28 mei).

Zoogdieren

De zoogdieren die we tijdens onze inventarisaties gezien hebben zijn Haas (*Lepus europaeus*, maximaal drie), Ree (*Capreolus capreolus*, maximaal vier) en Das (*Meles meles*, vier bij de avondwandeling van 10 mei, maar ook één overdag op 14 mei). Eekhoorns hebben we niet gezien tijdens onze inventarisaties (hoewel ze er wel moeten zijn).

Toelichting op de resultaten

Het totaal aantal territoria was iets (13%) hoger dan verwacht. Meer dan verwacht komen voor: Tuinfluiter, Tjiftjaf, Boompieper, Gaai, Zwartkop, Vink en Pimpelmees.

Minder dan verwacht: Zwarte mees, Fitis, Merel, Goudhaan, Appelvink en Houtduif.

Buizerd: we hebben regelmatig Buizerds boven het telgebied gezien, en autocluster vertaalde deze waarnemingen naar een territorium; het was ons niet duidelijk waar het nest was; het telgebied overlapte waarschijnlijk met het territorium van tenminste één paar Buizerds, maar het is niet zeker dat het nest binnen het telgebied lag.

Andere roofvogels: Sperwer en Wespandief zijn in mei en juni een aantal keer in het gebied gezien, maar (toevallig?) niet tijdens onze tellingen.

Bosuil: een nest in een van de Beuken langs de Beukenburgerlaan; een roepende uil in de buurt van het asielzoekerscentrum leverde een tweede territorium op (minder zeker).

Wielewaal: er zijn twee Wielewalen gezien en gehoord op 12 mei (niet tijdens een telling, verschillende waarnemers) en een op 11 juni (wel tijdens een telling), maar er is geen reden aan te nemen dat ze op Beukenburg gebroed hebben.

Raaf en Zwarte kraai: verschillende keren gezien, maar geen broeden vastgesteld.

Gekraagde roodstaart: er is een Gekraagde roodstaart gezien en gehoord op 12 mei (niet tijdens een telling, verschillende waarnemers) en 30 april (wel tijdens een telling); het is o.i. twijfelachtig of ze echt op Beukenburg gebroed hebben.

Putter en Groenling: verschillende keren gezien, maar geen broeden vastgesteld.

(*) www.utrechtslandschap.nl/gebied/natuur/beukenburg-en-de-leyen

www.utrechtsebuitenplaatsen.nl/buitenplaatsen/beukenburg

www.onlinemuseumdebilt.nl/het-verdwenen-landhuis-beukenburg

Boekenbestelservice KNNV

Raadpleeg de website van de KNNV-uitgeverij (knnvuitgeverij.nl) of de advertenties van de KNNV-uitgeverij in Natura om te bepalen wat je wilt bestellen. Informeer naar de prijs bij de afdeling Utrecht (het gaat om aanzienlijke kortingen). Stuur een email met de volledige bestelinformatie naar penningmeester@utrecht.knnv.nl. U ontvangt een factuur en zodra deze betaald is, worden de boeken besteld. De boeken kunnen worden afgehaald bij de penningmeester (woonachtig in Leidsche Rijn, Utrecht).

Groen erfgoed in het Maximapark - 1

door Frans Coolen

Een traditioneel park wordt gekenmerkt door grote bomen, een ruime lig- en speelweide, een riante waterpartij en kronkelende paden met daarlangs banken om even uit te rusten. Het Maximapark is niet zo'n park. Bij de aanleg zijn grote delen van het civiele grondgebruik in stand gehouden. Er wonen mensen, er liggen sportparken, er is industriële bedrijvigheid, je vindt er een tuincentrum en nog veel meer wat je niet verwacht in een park aan te treffen. Andere delen zijn als een natuurvriendelijk multifunctioneel park ingericht. Het park is nog jong, pas twintig jaar oud. Hoge bomen groeien er al wel, maar dat zijn snelgroeiende Canadapopulieren of Italiaanse populieren. Of een paar oude treurwilgen en essen, die er al stonden voordat het park werd aangelegd. Wel is rekening gehouden met het cultuurhistorisch en natuurhistorisch erfgoed. Lang geleden stroomde er een van de vele takken van de Rijn door het gebied. Die is uitgegraven (de 'Vikingrijn'), waarbij een aantal middeleeuwse schepen en havenkades tevoorschijn kwamen. Originele waterlopen, zoals (delen van) de Enghwetering, Alendorper wetering en Vleutense wetering bleven behouden, evenals een aantal sloten van het oorspronkelijk veenweidegebied. Veel groene landschapselementen, zoals bosjes en hagen zijn nieuw aangelegd, maar een aantal stond er al lange tijd. Er zijn nog delen van oude boomgaarden aanwezig. Vooral langs de westkant tref je nog hier en daar een rijtje of groepje oude fruitbomen aan. Verder staan verspreid over het park rijen geknotte Zwarte elzen, soms in het veld of in een bos, maar meestal langs een watergang. In twee artikelen ga ik in op deze elzen en probeer ik hun historische achtergrond te achterhalen.

Dat het landschap vanaf de aanleg van het park drastisch is veranderd kun je met behulp van Google Earth goed zien, bijvoorbeeld door de beelden van 2005 te vergelijken met die van 2021. Daarnaast is er een handige website waarmee het mogelijk is om luchtfoto's en historische topografische kaarten te bekijken: topotijdreis.nl. Bij luchtfoto's kun je 20 jaar teruggaan in de tijd, bij topografische kaarten zelfs tot meer dan 200 jaar. Dit maakt het mogelijk om te onderzoeken hoe oud de overgebleven kleine landschapselementen in het Maximapark zijn.

De Zwarte els (*Alnus glutinosa*) is een middelgrote boomsoort, die algemeen voorkomt. De soort groeit op natte tot vrij vochtige grond, die voedselrijk tot matig voedselarm is. Het is de voornaamste boom in moerasbossen en groeit ook veel aan waterkanten. Tot het midden van de vorige eeuw werd Zwarte els toegepast bij hakhoutbeheer. Hakhoutbeheer is een eeuwenoude beheermethode waarbij bomen of struiken regelmatig vanaf een bepaalde hoogte worden afgezaagd, zodat ze opnieuw kunnen uitlopen vanuit de wortels of de stam. Dit levert telkens nieuwe takken op. De bladeren daarvan dienden als voedsel voor het vee. De takken zelf werden vooral gebruikt als brandhout en voor kleine timmer- en gebruiksvoorwerpen. Daarnaast werd

het toegepast voor meubels, palen en houtskoolproductie. Een vergelijkbare praktijk vindt vandaag de dag nog plaats bij wilgengrienden en knotwilgen. De stam waar steeds de nieuwe takken aan ontspringen wordt stobbe genoemd. Een els op een stobbe heet knotels. Wanneer de takken worden afgezet vanaf de stronk vlak boven de grond spreekt men van een stoof. Toen het hakhoutbeheer in onbruik raakte, groeiden de takken door, zodat op den duur vaak een meerstammige boom ontstond. Elzenbomen die vroeger voor de productie van hakhout werden gebruikt, zijn goed te herkennen aan de knoestige onderstam of stronk.

Hedendaagse elzen die ooit als hakhout zijn gebruikt kunnen heel oud zijn. De bomen lopen steeds weer uit en vernieuwen zich voortdurend. Dit kan eeuwenlang zo doorgaan. Omdat voortdurend gesnoeid is, worden deze bomen niet groot, waardoor ze minder oud lijken dan ze in werkelijkheid zijn. Zij verwijzen naar een oud gebruik en vertegenwoordigen daarmee een hoge cultuurhistorische waarde. Ook in natuurhistorisch opzicht zijn ze waardevol. De kans is namelijk groot dat elzen die destijds geplant zijn, zijn voortgekomen uit elzen die hier al sinds de laatste ijstijd voorkomen, en dus niet uit bomen die van

Afbeelding 1a. Rij Zwarte elzen die bijna door Dijkviltbraam overwoekerd is
foto's: Frans Coolen

Afbeelding 1b. Dezelfde rij elzen waarbij de Dijkviltbraam is verwijderd en de elzen zijn gesnoeid

elders zijn aangevoerd. Het zijn autochtone inheemse bomen met oorspronkelijke erfelijke eigenschappen. Deze categorie bomen is tegenwoordig heel zeldzaam. Een karakteristieke rij van 22 Zwarte elzen staat in de Binnenhof van het park, nabij het parkrestaurant Anafora. Dit is duidelijk een oud landschapselement. De stammen hebben een knoestig uiterlijk. Twee groeifasen kunnen worden onderscheiden: een stobbe tot circa 1 meter hoogte en een stobbe op ongeveer 2-3 m hoogte. Hier zit de 'knot' die al jarenlang niet meer gesnoeid was. Dit is goed te zien in afbeeldingen 1a en 1b.

Medio 2025 was de rij nagenoeg geheel overgroeid met Dijkviltbraam. Na de Gemeente Utrecht erop te hebben geattendeerd, werd deze braam rigoureus verwijderd. Maar dat niet alleen. Alle elzen werden drastisch gesnoeid, waardoor ze in een situatie gebracht werden die vergelijkbaar is met de periode van het hakhoutbeheer. Wat resteerde was een stelletje kale stammen. Nu maar hopen dat de stammen weer uitlopen, zodat het hakhoutbeheer weer daadwerkelijk opgepakt kan worden.

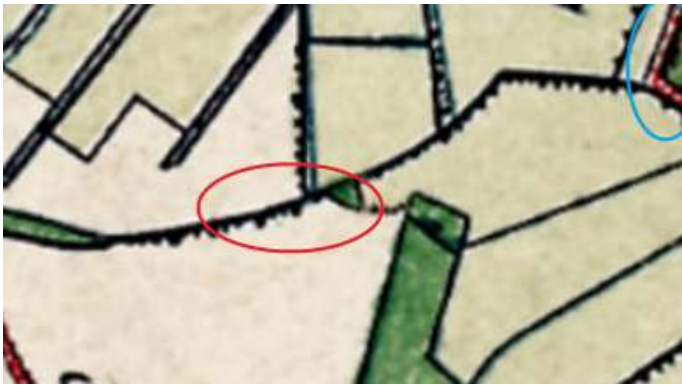

Afbeelding 2a. Google Earth 2021

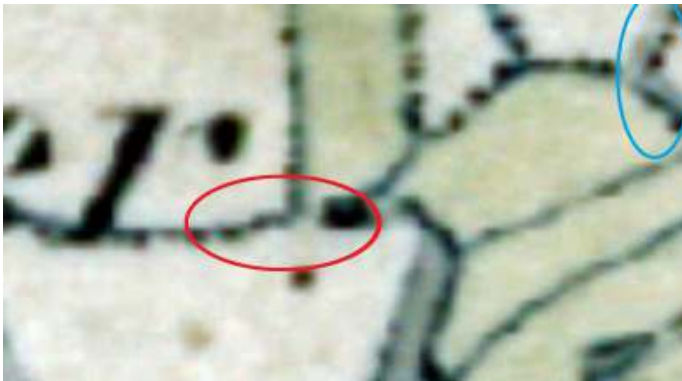

Afbeelding 2b. Google Earth 2005

Om meer zekerheid te krijgen dat we hier met groen erfgoed te maken hebben, is de locatie met Google Earth en Topotijdreis onderzocht, zie afbeeldingen 2a t/m 2d. Getoond worden achtereenvolgens de lokale situatie in 2021 en 2005 (Google Earth), 1900 (Topografische kaart) en 1836 (Tranchotkaart). Het gebied van de rij elzen is omlijnd met een rode ovaal. Ter oriëntatie is rechtsboven met een blauwe ovaal de knik in de Alendorperweg weergegeven. De beelden van 2021 en 2005 zijn sterk verschillend. Dat is begrijpelijk omdat in de tussentijd het park is aangelegd. Op beide beelden is de rij elzen goed te zien. De kaarten uit 1900 en 1836 lijken veel op elkaar. Het landgebruik is in die periode nauwelijks gewijzigd, al is de verkaveling op een aantal plaatsen sterk veranderd. Sommige oude waterlopen zijn op de Google Earth kaart van 2005 nog herkenbaar.

Afbeelding 2c. Topografische kaart 1900
bron: Kadaster

Afbeelding 2d. Tranchotkaart 1836
bron: Kadaster

Op de kaarten uit 1836 en 1900 zijn bomen weergegeven in de vorm van een ‘parelssnoer’ langs de waterlopen. Langs vrijwel alle waterlopen stonden bomen. Het staat niet vast dat dit elzen waren, maar het is heel goed mogelijk. Het is ook heel goed mogelijk dat dit de bomen betreft die er nu nog staan. Door het jarenlange hakhoutbeheer kan deze situatie langdurig hebben standgehouden. Wel moeten we hierover voorzichtig zijn. De bomen kunnen vroegtijdig afgestorven en vervangen zijn. Daardoor kunnen de bomen in de rij behoorlijk verschillen in leeftijd. Het is moeilijk te zeggen waarom deze bomen twee leeftijdsfasen kennen. Een mogelijke verklaring is dat men door gewijzigd landgebruik de bomen hoger liet doorgroeien om te verhinderen dat vee het loof zou wegvreten. Misschien graasden er eerst schapen en is de boer later overgestapt naar runderen.

Afbeelding 3
Twee elzen uit de rij. De twee groeifasen zijn duidelijk te zien
foto: Frans Coolen

Er staan op veel meer plaatsen oude Zwarte elzen in het park, de meeste langs een nog bestaande oude wetering of sloot. Dit zijn nagenoeg allemaal knotelzen; ze zijn 2 tot 3 meter hoog. Ze staan hooguit een paar meter van elkaar, zodat ze een haag vormden. Dit kan betekenen dat ze naast het leveren van hakhout ook de functie van windvang hadden. Jarenlang was deze streek een tuinbouwgebied. Een elzenhaag kon de kwetsbare tuinbouwgewassen bescherming bieden tegen harde wind. De bomen moesten natuurlijk niet te hoog worden. Juist daardoor waaiden ze niet snel om en konden dus, ook hierom, een hoge leeftijd bereiken.

Afbeelding 4. Knotelzen langs de Enghwetering die lange tijd niet gesnoeid zijn
foto: Frans Coolen

In een volgende CONVO beschrijf ik een majestueuze Zwarte elsinde buurt van de Ielievijver, die ongetwijfeld al heel oud is.

Literatuur

Kemenade, L van & B. Maes, 2025. Veldgids Wilde bomen en struiken. KNNV Uitgeverij, Zeist.
Maes, B., 2024. Atlas wilde bomen en struiken. Pictures Publishers, Woudrichem.
Maes, B., 2022. Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen. Boom, Amsterdam.
Kemenade, L. van, 2025. ‘Onmisbaar groen erfgoed’, Natura, 122 nr. 4, p. 6-7.
Bremer, P., 2025. ‘Eerherstel voor hakhout’, Natura, 122 nr. 4, p. 16-18.

U-pas zaken

U-pashouders kunnen hun contributie bekostigen uit hun budget. U-pashouders die lid willen worden kunnen zich wenden tot de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl. Om in aanmerking te komen voor een U-pas gelden voorwaarden t.a.v. het inkomen die vermeld staan in u-pas.nl. U kunt ook bellen met 088-600 6300

Afdelingsweekend KNNV NIVON-huis Eikhold in Heerlen

door Paul Raadschelders en Paul Damoiseaux

Bij het 100-jarig bestaan van de KNNV afdeling Utrecht in 2002 is voor het eerst een afdelingsweekend georganiseerd, toentertijd door initiatiefnemer Gerard de Ruiter. In 2026 zou de 25e editie plaatsvinden, ware het niet dat in de coronajaren 2020 en 2021 het afdelingsweekend afgelast is.

De deelnemers aan het laatste weekend in Winterswijk hebben gekozen om dit jaar voor de vierde keer sinds 2002 naar Zuid-Limburg te gaan. We verblijven op 5, 6 en 7 juni 2026 in het Natuurvriendenhuis Eikhold in Heerlen waar voor maximaal 18 personen een onderkomen gereserveerd is.

Natuurvriendenhuis Eikhold

bron: <https://eikhold.eu/>

Het programma begint vaste vorm te krijgen.

Vrijdag 5 juni:

Vanaf 15:00 uur kun je terecht in Eikhold. Heb je (via het formulier op onze website) aangegeven dat je een e-bike wilt huren, dan kun je die nu uitproberen. Ze worden afgeleverd bij Eikhold. Na een soep- en broodmaaltijd start om ongeveer 19:00 uur een begeleide wandeling naar de bron van de Geleenbeek. Van de IVN-website de volgende informatie:

‘De wandeling voert ons langs de Benzenraderbreuk, de Benzenraderhof, de Imstenrader kies-en zandwinning, door het bos met kenmerken van een typisch asymmetrisch dal naar de bron van de Geleenbeek.’

Er zit zo links en rechts wel wat stad in de wandeling, maar het valt over het algemeen wel mee.

De wandeling kent een hoogteverschil van ca. 70 meter. Op het hoogste punt heeft men een prachtige kijk op het dal van de Oostmaas en op het Heerlens bekken, met erin de stad Heerlen. Rond 22:00 uur zijn we weer terug in Eikhold voor de nazit met een hapje en drankje.

Putberg

foto: Paul Damoiseaux

Zaterdag 6 juni:

Om 8:00 uur ontbijten en klaar maken (afhankelijk van het verdere programma) van de lunch voor vandaag.

Dan verplaatsen we ons (te voet, met de e-bike of met de auto) enkele kilometers voor een begeleide wandeling in de omgeving Kunderberg-Welterberg-Putberg, een pareltje op het gebied van biodiversiteit. De wandeling zal ongeveer 2 uur duren; hier en daar voert de route over smalle paden en moet er even flink geklommen of gedaald worden. Staatsbosbeheer beheert dit gebied met als belangrijk doel bepaalde doelsoorten en habitat-typen die onder druk staan te versterken.

Het middagprogramma staat nog niet vast. Enkele opties worden onderzocht:

1. Er is bij het Limburgs Landschap een aanvraag ingediend voor een begeleide excursie in groeve 't Rooth, een grote dagbouw-groeve in de buurt van Cadier en Keer (een uurtje fietsen vanaf het Kunderberg-Putberg-complex). In de groeve ontwikkelt zich een planten- en dierenwereld die is aangepast aan de bijzondere omstandigheden in de groeve. Beide eigenaren van de groeve hebben afspraken over het beheer gemaakt. Het resulteert in één integraal beheer van de gehele groeve met Konikpaarden en Nederlandse landgeiten. De groeve is voor publiek niet vrij toegankelijk, vanwege de gestelde eisen ten aanzien van veiligheid.
2. Een (begeleide) wandeling Piepert-Roodborn-Eyserbos. Een

Groeve 't Rooth

foto: Paul Damoiseaux

prachtig stukje Zuid-Limburg, behorende tot het Natura 2000 gebied Geuldal. De wandeling voert zo hier en daar over smalle en soms steile paadjes.

Na het avondeten wordt er ook voor het avondprogramma een tweetal opties onderzocht.

1. Een avondwandeling vanuit Eikhoud naar Landgoed Ter Worm door het dal van de Geleenbeek in noordelijke richting.
2. Een lezing over het bosbeheer in Zuid-Limburg. Hierover is contact met Staatsbosbeheer.

Rond 22:00 uur zijn we klaar voor de nazit met een hapje en drankje.

Bunderbos

foto: Paul Damoiseaux
Zondag 7 juni:

Om 8:00 uur ontbijt en lunch klaar maken.

Om 9:30 uur staat een (begeleide) wandeling op het programma door de hellingbossen bij Bunde en Elsloo. Een deel van de bossen wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het Natura 2000 gebied omvat een reeks bossen op de steile, oostelijke helling van het Maasdal. De noordelijke bossen bevatten talloze kalkrijke bronnen en beken en worden beschouwd als de mooiste bronbossen in ons land. Het gebied herbergt tevens het enige voorbeeld van kalktufbronnen in ons land.

Na afloop van de wandeling sluiten we het afdelingsweekend af met koffie en vla(ai).

Heb je belangstelling om deel te nemen aan dit afdelingsweekend, meld je dan aan via <https://utrecht.knnv.nl/agenda/afdelingsweekend-5-6-7-juni-2026-natuurvriendenhuis-eikhoud-in-heerlen/>

Activiteiten afgelopen periode

door Activiteitencommissie

Vogelexcursie Oostvaardersplassen, 23 november

's Ochtends rond 9 uur vertrokken we met tien mensen vanuit een wit Utrecht, het had gesneeuwd.

Tegen 10 uur stonden we, heel warm aangekleed want het was rond het vriespunt, op de Grote Praambult en zagen onze eerste Zeearend in een boompje zitten. Ook zagen we groepen Kolganzen, Brandganzen en Grauwe ganzen. En verder Edelherten en een dikke Vos.

Deelnemers excursie

foto: Nine Ebben

Na ook vanaf de Kleine Praambult een blik te hebben geworpen over het gebied, waarbij we onder andere Bergeenden en Slob-eenden zagen, begonnen we de rondwandeling richting vogelkijkhut De Zeearend. Op weg erheen was het heel stil, de vogels zaten diep weggedoken in de begroeiing vanwege de kou en de wind. Aangekomen in de hut werden we verrast door een groep van duizenden Wintertalingen op het water, echt een prachtig gezicht. De Wintertaling is het kleinste eendje van ons land. Hier zagen we ook vier Pijlstaarten langs vliegen en twee Zeearenden die al vliegend met elkaar in de weer waren.

Vogelkijkhut De Zeearend

foto: Caroline Meijer

Na het bezoek aan De Zeearend vervolgden we onze weg naar vogelkijkhut Wigbels Eiland. Onderweg passeerden we een groep nieuwsgierige Konikpaarden en zagen we gemengde groepjes van Koperwieken en Kramsvogels. Van deze laatste soort hoorden we ook het 'tjakken'. En op het pad naar de vogelkijkhut zagen we van heel dichtbij een Goudhaantje in een struikje acrobatische toeren uithalen en hoorden we de Water-ral.

Als afsluiter dronken we warme chocomel in het Bezoekerscentrum. Het was dan wel niet een heel soortenrijke dag, maar we vonden het leuk dat we zowel de grootste roofvogel, de Zeearend, als de kleinste zangvogel, het Goudhaantje, die in Nederland voorkomen hadden gezien en gingen tevreden naar huis.

Deelnemers excursie
foto: Nine Ebben

Bomenexcursie in Beerschoten, 4 januari

Onder leiding van René Wassenberg gingen we op bomenexcursie in Beerschoten waarbij de winterkenmerken onze bijzondere aandacht hadden. We waren met vijf deelnemers; veel anderen zagen jammer genoeg van de excursie af omdat sneeuw en ijzel de reis naar Beerschoten lastig maakten.

We startten de excursie met een waterig zonnetje in een besneeuwd landschap, het zag er prachtig uit. Als eerste bekeken we enkele Wintereiken – deze hebben in tegenstelling tot Zomereiken gesteelde blaadjes, die ook nu nog aan de boom te zien waren. Het ging om aangeplante exemplaren, want de Wintereik komt van nature alleen in Oost-Nederland voor.

Verder keken we onder meer naar de Ruwe berk, die veel vaker voorkomt dan de Zachte berk en meer hangende takjes heeft, naar de Vlier met zijn ruwe lenticellen, waterloten en halfnaakte knoppen en naar de Gewone esdoorn met zijn groene zijknoppen die kruisgewijs gerangschikt staan. Bij de Ratelpopulier konden we goed zien dat verscheidene knoppen op een kortlot stonden en andere op een langlot.

Naast de knoppen van bomen als winterkenmerk zagen we bij de Beuken ook nog de restanten van de napjes waar de beukenootjes in hadden gezeten, bij de Zwarte els de elzenproppen en de mannelijke en vrouwelijke katjes en bij de Europese lariks de kegeltjes.

Bijzonder was de Amerikaanse vogelkers die we zagen. Dit was in tegenstelling tot wat je meestal ziet echt een heel grote boom. Deze boom was geringd om hem te laten afsterven.

We kwamen ook nog langs een solitair staande oude eik die de Magnifiek wordt genoemd en waar sinds 2025 onderzoek wordt verricht naar de organismen die op deze boom voorkomen, waaronder veel verschillende soorten insecten.

Behalve bovengenoemde bomen hebben we nog diverse andere soorten aandachtig bekeken. We hebben weer veel gehoord en geleerd van René en na afloop dronken we nog gezellig warme chocomel met slagroom in het Koetshuis.

Eik: 'De Magnifiek' of 'De Grote'?
foto: Nine Ebben

Avondlezing over waterbeleid en natuurbeheer, woensdag 11 februari

Maar liefst 12.000 km aan watergangen onderhouden in een gebied dat zich uitstrekt tussen veenweide in het westen, rivieren in het zuiden en de Utrechtse Heuvelrug in het oosten – dat is in een notendop de uitdaging van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Een enorme opgave met als kerntaken: zorgen voor 1) veilige (bloemrijke) dijken, 2) droge voeten (peilbeheer > natuur versus boerengebied) en 3) schoon water (drinkwater, zwemwater, water voor boeren, water voor de natuur). Landschapsarchitect Frank-Juriën Dam kwam vertellen over de uiteenlopende belangen die daarbij in het spel zijn. Dam bezet een van de vijf zetels waarmee de Partij voor de Dieren vertegenwoordigd is in het algemeen bestuur van het waterschap (waarin 30 leden zitting hebben) en is dus goed ingevoerd in de materie.

Een stoet aan beleidsnota's passeerde de revue: EHS, NNN, de vorig jaar gepresenteerde Natuurvisie Utrecht 2050 en de dertig jaar oude Kaderrichtlijn Water die nog steeds actueel is: in 2027 moet onze waterkwaliteit aan deze Europese richtlijn voldoen, iets dat nooit gaat lukken. Met de macrofauna lijkt het langzaamaan beter te gaan, maar ons water is nog steeds erg vervuild: pesticiden, lozingen van landbouw en industrie, medicijnresten, vlooienhalsbanden, stoffen uit de stad, en nog veel meer. Bovendien stelt de klimaatverandering het waterschap voor problemen, want we moeten meer water vasthouden. En dan zijn er nog de Muskusrat en Bever die onze dijken bedreigen. De Lekdijk

wordt over een lengte van 60 km beschermd met bentonietmatten en gaas, maar het is duidelijk te kostbaar om dat met alle 1541 km aan hoofdwatgangen te doen. Ter compensatie van deze inbreuk op zijn leefgebied zijn voor de Bever in de uiterwaarden twee hoogwatervluchtplaatsen aangelegd. De Amerikaanse rivierkreeft, een plaagdiersoort van jewelste, begint natuurlijke vijanden te krijgen en wordt met toenemend succes bestreden door de aanleg van natuurvriendelijke oevers (de kreeft komt hier intussen 17x minder voor).

Echt bevlogen raakte Frank-Juriën Dam over alternatieve toekomstvisies waarin de mens samenleeft met dieren. Hij liet een fraaie schematische weergave zien van de ideale ontwikkeling van ‘ego-systeem’ (de mens beheerst de aarde), via eco (we zijn niet superieur, maar onderdeel van het ecosysteem), naar wat seva wordt genoemd (we zijn dienstbaar aan het ecosysteem en natuurversterkend) – allemaal makkelijk terug te vinden op het internet voor wie meer wil weten. Er zijn talrijke positieve initiatieven: het rapport Land in zicht van Urgenda, het ontwerpend onderzoek Nederland Veganland?, Land van Ons, natuurinclusieve landbouw, strokenteelt, voedselbossen, agroforestry, de No-shit boerderij enzovoort.

Er waren veel betrokken reacties van het publiek, waarbij zijdelings ook duidelijk werd dat waterschappen soms onderling tegenstrijdige belangen hebben: als de Stichtse Rijnlanden meer water vasthouden heeft het Hoogheemraadschap van Rijnland in West-Nederland minder water om de oprukkende verzilting tegen te gaan. En dat aan sommige veelbelovende natte teelten toch bezwaren kleven: zo komt bij het maaien van Riet en Lisodde veel methaangas vrij. Verantwoord waterbeleid is verre van eenvoudig.

foto: Caroline Meijer

Tot slot werd er een spel gespeeld waarin deelnemers in diverse rollen reageerden op stellingen als ‘De transitie naar plantaardig en voedselbossen is een goed idee’, ‘Deze transitie is niet te betalen’ en ‘De zee stijgt door, laten we het Groene Hart onder water zetten’. De ‘koe’ keek wat beteuterd bij de eerste stelling maar de ‘wilde bij’ was blij en dat gold ook voor de ‘horecaondernemer uit de binnenstad’, die dacht biologisch geteelde lokale producten goed te kunnen slijten aan haar gasten. Het spel lokte levendige discussie uit, zelfs onder het unaniem natuurminnende publiek van KNNV en UtrechtNatuurlijk. Veel dank aan deze fijne spreker voor een boeiende avond!

Activiteiten komende periode

door Activiteitencommissie

Landgoed Beerschoten, maandag 16 maart Derde-maandag-van-de-maandwandeling

We wandelen de rodepaaltjesroute: 4 kilometer door afwisselend parklandschap met veel oude bomen en akkerlandbosranden en langs de zogeheten Goudvissenkom, een achttiende-eeuws parkelement dat vroeger als visvijver werd gebruikt.

Datum: maandag 16 maart 2026

Tijd: 10:00-12:00 uur (uiterlijk)

Startpunt: Voor de ingang van Het Koetshuis, De Holle Bilt 6, 3732HM De Bilt

Aanmelden: Uiterlijk 13 maart via: utrecht.knnv.nl/agenda/

bron: www.utrechtslandschap.nl/routes/wandelroute/beerschoten

Vogelexcursie Everdinger Waarden, zaterdag 21 maart

Op zaterdag 21 maart staat de Everdinger Waarden op het programma. Dit veelzijdige gebied bestaat uit slikplaten, rietkragen, hooilandjes met meidoornhagen en moerasbos. We kunnen dus water- en moerasvogels verwachten, maar ook steltlopers zoals Grutto en Oeverloper, zangvogels zoals Roodborsttapuit en Kneu en roofvogels. Misschien zien we de Zomertaling, komt er een Bruine kiekendief langs en zien we de eerste Rietzanger van het jaar. Afwachten maar.

Everdinger Waarden

foto: Paul Damoiseaux

We maken een wandeling van 5 tot 6 kilometer, natuurlijk met de nodige stops om naar de vogels te kijken. Je bent van harte welkom, met of zonder ‘vogelervaring’. We nemen nog wat extra verrekijkers mee en er ook is een telescoop aanwezig.

Datum: zaterdag 21 maart 2026

Tijd: we vertrekken rond 9:00 uur per auto uit Utrecht en denken rond 15:00 uur weer in Utrecht terug te zijn.

Aanmelden: uiterlijk dinsdag 17 maart via utrecht.knnv.nl/agenda/. Op het formulier kun je aangeven of je een auto tot je beschikking hebt of mee wilt rijden. Na 17 maart sturen we je informatie over vervoer. We verdelen de reiskosten over de deelnemers. Het maximum aantal deelnemers is 16.

Nijenrode

foto: Cockie Streng

Excursie Stinzenplanten Nijenrode, zondag 12 april

Nijenrode is één van de vijf landelijke hotspots voor stinzenplanten (NDFV-verspreidingsatlas). Het landschapspark op de oeverwal van de Vecht is grotendeels aangelegd rond 1910, met behoud van oudere, zeventiende- en negentiende-eeuwse structuren en bestaande oude bomen. In het park is vooral de massale aanwezigheid van Bostulp en Holwortel zeer opvallend. Verder zijn er soorten te vinden als Knikkende vogelmelk, Oosterse sterhyacint, Bosanemoon, Sneeuwkllokje, Vingerhelmbloem, Aronskelk en Kievitsbloem.

Datum: zondag 12 april 2026

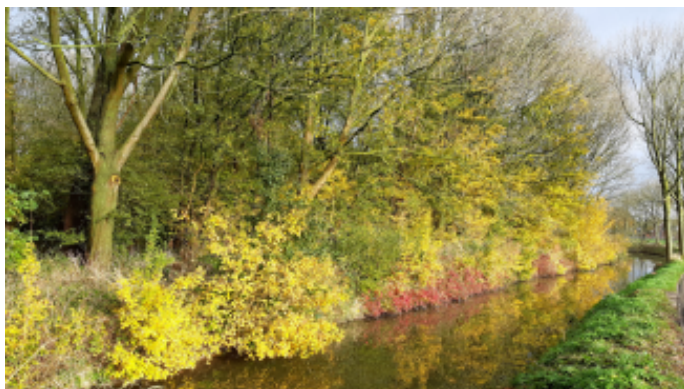
Tijd: 10:00-12:00 uur, verzamelen vanaf 9:45 uur

Vertrekplaats: Nijenrode

Aanmelden: Uiterlijk 8 april via: utrecht.knnv.nl/agenda/

‘Landschap lezen’ in Amelisweerd, zaterdag 18 april

Onder leiding van gids en bioloog Kees de Heer wandelen we in Landgoed Amelisweerd met speciale aandacht voor hoe je een landschap kunt ‘lezen’.

Amelisweerd

foto: Cockie Streng

‘Leesbaar landschap’ is een methode om vanuit vier verschillende optieken naar een landschap te kijken, met vier verschillende brillen op als het ware. Kees gaat ons inwijden in deze methode om met behulp van deze vier brillen de samenhangen in het landschap te lezen: de verticale, de horizontale, de seizoens- en de historische samenhang. En dan blijkt dat elk landschap zijn eigen samenhangen, zijn eigen verhaal, zijn eigen identiteit heeft. De vier leesbrillen vullen elkaar prima aan – wie zo kijkt krijgt een completer en rijker beeld van delen van het landschap, maar ook van het geheel.

Datum: zaterdag 18 april 2026

Tijd: 10:00-ca. 12:00 uur

Startpunt: Voor de ingang van restaurant De Veldkeuken, Koningslaan 11, 3981HD Bunnik

Aanmelden: Uiterlijk woensdag 15 april via utrecht.knnv.nl/agenda/. Maximum aantal deelnemers: 16.

Landgoed Niënhof (in rood ovaal)

bron: www.google.com/maps/

Landgoed Niënhof, maandag 20 april

Derde-maandag-van-de-maandwandeling

We wandelen de Ringslangroute van 2,5 km door de Niënhof, een klein, verrassend landgoed dat grenst aan de Kromme Rijn en vooral bestaat uit parkbos (Essen, Eiken) en agrarische grond. Het landgoed is tot aardkundig monument verklaard.

Datum: maandag 20 april

Tijd: 10:00-12:00 uur. Verzamelen op de parkeerplaats van Landgoed Niënhof, Grotelaan 15, 3981HC Bunnik

Aanmelden: Uiterlijk 16 april via: utrecht.knnv.nl/agenda/

Bert Bospad
foto: Paul Raadschelders

Bert Bospad, maandag 18 mei Derde-maandag-van-de-maandwandeling

Een wandeling van 4,5 km door het veenlandschap van de Westbroekse Zodden, met weidse uitzichten over plassen, moeras en moerasbosjes. We hopen op vogels, de Blauwborst bijvoorbeeld, orchideeën en andere planten.

Datum: maandag 18 mei
Tijd: 10:00-12:30 uur. Verzamelen: op de parkeerplaats (auto/-fiets) aan de Kerkdijk 78 in Westbroek.
Aanmelden: Uiterlijk 15 mei via utrecht.knnv.nl/agenda/

Landgoed Haarzuilens
foto: Paul Damoiseaux

Rondleiding over Landgoed Haarzuilens door boswachter en ecooloog Stephanie Ijff, april-mei

Het diverse gebied van 400 hectare wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten, hooilanden, oevers, boomgaarden, parkbos en meer.

Verzamelen: voor het Utrechtse kantoor van Natuurmonumenten, Thematerweg 10c, 3455SN Haarzuilens

Datum en tijd nog onbekend, houd de agenda op de website in de gaten!

Rondleiding door ecologisch tuinenpark De Nijvere Pier door tuinier/veldbioloog Roos Goverden, een avond in mei

Het terrein bestaat 4000 m² aan tuintjes met daartussen graspaden en om dat geheel heen nog ca. 7000 m² halfwild terrein: een boomgaard/hooiland en een bosstrookje/boschage met zoom langs paddenpoel en heuvel, veel ruimte dus voor wilde planten, rupsen, vlinders, libellen en paddenstoelen. De Nijvere

Pier is dus zeker geen echt wilde plek, maar beslist ook geen doorsnee volkstuintenpark.

Verzamelen: Mereveldseweg 6, Utrecht

Datum en tijd nog onbekend, houd de agenda op de website in de gaten!

De Nijvere Pier (in rood ovaal)

Bron: www.google.com/maps/

Activiteiten in Vogelvlucht

16 maart	Landgoed Beerschoten
21 maart	Vogelexcursie Everdinger Waarden
31 maart	ALV 2026
12 april	Stinzenplanten Nijenrode
18 april	'Landschap lezen' Amelisweerd
20 april	Landgoed Niënhof
18 mei	Bert Bospad
april-mei	Landgoed Haarzuilens
mei(avond)	De Nijvere Pier
5, 6, 7 juni	Afdelingsweekend Eikhold

De CONVO is de periodiek van de afdeling Utrecht van de KNNV en verschijnt vier keer per jaar. Sluitingsdatum kopij voor de volgende CONVO: **27 mei**. Kopij aanleveren via redactie@utrecht.knnv.nl

Een abonnement op de CONVO zonder lidmaatschap kost €15,50 per jaar.

Contributie/lidmaatschap 2026: gewoon lid: €37,50; huisgeenootlid: €16,50; jeugdlid*: €23,00 te voldoen op rekening NL95RBRB8848850774 t.n.v. KNNV afdeling Utrecht. Vanaf 1 oktober 2026 bedraagt de contributie €8,00 tot het einde van het kalenderjaar. U-pashouders kunnen hun contributie geheel of gedeeltelijk voldoen uit hun budget. Opzegging van het lidmaatschap vóór 1 november. Leden van de KNNV zijn bij activiteiten van de KNNV verzekerd tegen persoonlijke aansprakelijkheid.

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 31 wordt.